



# PIKI-KIRJASTOJEN STRATEGIA 2024–2028

Hyväksytty PIKI-ohjausryhmässä 29.5.2024

# PIKI-kirjastot

PIKI-kirjastot eli Pirkanmaan Kirjastot ovat tehneet vapaaehtoista yhteistyötä Pirkanmaan kirjastopalvelujen kehittämiseksi vuodesta 2002 lähtien.

PIKI-kirjastoihin kuuluvat 22 Pirkanmaan kaupungin- ja kunnankirjastoa.<sup>1</sup> PIKI-kirjastoilla on yhteinen aineisto- ja asiakastietokanta, verkkokirjasto, käyttö säännöt sekä kuljetuspalvelu.

PIKI-kirjastojen aineisto on asiakkaan käytettävissä yhdellä kirjastokortilla. Asiakas voi asioida kotikuntansa kirjaston lisäksi myös kaikissa muissa PIKI-kirjastoissa. Aineistoa voi lainata ja varata vapaasti kirjastojen kesken.

## Yhteistoiminta

PIKI-kirjastojen yhteistoiminnan perustana on yhteistoimintasopimus. Kirjastokimpan toimintaa ohjaavat strategia ja toimintasuunnitelma.

PIKI-ohjausryhmä päättää yhdessä PIKI-kirjastojen linjauksista ja toimintatavoista. Ohjausryhmä koostuu kirjastojen johtajista. Ryhmällä on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, jotka valitaan kaksivuotiskaudeksi. Ohjausryhmä kokoontuu vuosittain vähintään kuusi kertaa. Kirjastolain mukainen Pirkanmaan ja Keski-Suomen alueellinen kehittämistehtävä osallistuu ohjausryhmän kokouksiin vähintään kahdesti vuodessa tukeakseen toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä ja henkilöstön osaamista sekä edistääkseen yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa.

PIKI-valmisteluryhmä valmistelee asiat PIKI-ohjausryhmän päätettäväksi. Ohjausryhmän valitsevat valmisteluryhmän jäsenet ovat PIKI-kirjastojen johtajia, ohjausryhmän puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä PIKI-koordinaattori. Tampereen kaupunginkirjaston pysyvän edustuksen lisäksi valmisteluryhmän jäsenistöön valitaan kaksivuotiskaudeksi jäseniä kuudesta PIKI-kunnasta.

PIKI-asiakaspalvelutyöryhmä, e-aineistotiimi, järjestelmätiimi, verkkokirjaston toimitustiimi sekä verkkokirjaston sisältötyöryhmät ovat PIKI-tasoisia työryhmiä, jotka edistävät PIKI-kirjastojen yhteisiä toimintatapoja. Yhteistoiminnan kehittämiseen on lisäksi mahdollista perustaa projektikohtaisia työryhmiä.

PIKI-koordinaattori toimii PIKI-ohjaus- ja valmisteluryhmien kokousten esityslistojen valmistelijana ja sihteerinä. Koordinaattori toteuttaa PIKI-kirjastojen strategiaa yhdessä johtajien ja työryhmien kanssa.

---

<sup>1</sup> PIKI-kirjastoihin kuuluvat Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Kuhmoinen on pirkanmaalainen kunta, joka kuuluu Keski-kirjastoihin.

# Toimintaympäristö

PIKI-kirjastot ovat tehneet urauurtavaa maakunnallista yhteistyötä yli 20 vuotta. Tampereen kaupunginkirjasto toteuttaa alueellista kehittämistehtävää Pirkanmaan ja Keski-Suomen alueella.<sup>2</sup>

Viime vuosien aikana kirjastojen toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kirjastotilojen monipuolisempi käyttö, e-aineistojen käytön lisääntyminen ja Pirkanmaan väestökehitys on otettava huomioon PIKI-kirjastojen yhteistoiminnassa ja strategisissa tavoitteissa.

Kirjastot ovat kaikille avoimia ja aktiivista kansalaisuutta edistäviä tiloja. Asiakkaat käyttävät kirjastotiloja opiskeluun, työskentelyyn ja muuhun toimintaan sekä hyödyntävät omatoimikirjastojen laajoja aukioloaikoja. Kirjastotilojen monipuolisempi käyttö edellyttää palvelumuotoilua ja tilasuunnittelua, jotka vahvistavat tilojen joustavaa ja turvallista käyttöä.

Kansalliskirjaston ja Suomen kuntien yhteinen E-kirjasto avataan vuonna 2024. Palvelun käyttöönotto vaikuttaa merkittävästi PIKI-kirjastoissa tehtävään e-aineistojen opastamiseen ja viestintään sekä kirjastokimpan e-aineistohankintoihin.

Muuttovoittoinen Pirkanmaa on asukasluvultaan Suomen toiseksi suurin maakunta. Keskuskaupunki Tampereen ja sen ympäryskuntien väestöpohja on kasvanut, samalla kun monien Pirkanmaan pienien ja keskisuurien kuntien väestökehitys on laskeva. Kaupungin- ja kunnankirjastot tarkastelevat palvelujen tuottamisen tapoja asiakaskäyttämisen muutoksen ja kuntatalouden tilanteen ohjaamina.

PIKI-kirjastojen kokoelmapolitiikka on päivitettävä, jotta aineiston hankinnassa ja kokoelmanhoidossa voidaan reagoida asiakaskäyttämisen muutokseen. Kokoelmapolitiikan kaltaisia PIKI-kirjastojen yhteisiä linjauksia tulee selkeyttää ja yhtenäistää. Mahdollisimman yhtenäiset toimintatavat parantavat PIKI-kirjastojen tuottamien palvelujen tunnettuutta ja saavutettavuutta kuntalaisten arjessa.

## Visio

*Olemme tulevaisuuden kirjasto, joka rakentaa hyvää elämää.*

*Opimme rohkeasti yhdessä.*

*Tuotamme iloa ja vaikuttavia kokemuksia.*

*Uskomme arvostavan kohtaamisen voimaan.*

Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastojen yhteinen visio kiteyttää ja antaa suuntaa alueen yleisten kirjastojen yhteiselle tulevaisuudelle.<sup>3</sup> Visio sanoittaa nykypäivän ja tulevaisuuden kirjaston, joka kurottautuu kohti asiakasta ja yhteiskuntaa ja on mukana luomassa parempaa elämää.

---

<sup>2</sup> Alueellista kehittämistehtävää rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

<sup>3</sup> Alueellisen kehittämistehtävän mahdollistamana visiotyöskentely valmistui marraskuussa 2023.

# Strategiakauden teemat

Strategiakauden teemat juontuvat vision kolmesta osa-alueesta, jotka ovat ”Hyvän elämän rakentaja”, ”Asiakkaiden näköinen kirjasto” ja ”Tulevaisuuden osaaminen”.

## 1. Hyvän elämän rakentaja

*Kirjasto tukee osallisuutta yhteisöön ja yhteiskuntaan. Se edistää sivistystä luku- ja digitaatiokehittämällä. Kirjasto on alusta ihmisten välisille kohtaamisille.*

Ihmisten on tärkeä saada kuulua joukkoon. Kohtaamiset ja kontaktit muihin ihmisiin lisäävät tutkitusti hyvinvointia ja ovat hyvän elämän edellytyksiä. Tulevaisuuden yhteiskunnassa osallisuus vaatii hyviä luku- ja digitaatioita. Sivistys on hyvinvoivan yhteiskunnan peruspilari.

## 2. Asiakkaiden näköinen kirjasto

*Tulevaisuuden monimuotoinen kirjasto kehittyy asiakkaiden kanssa ja muuntautuu ajan ja tarpeiden mukaan.*

Kirjasto on kaikille tarkoitettu ja siksi asiakkaiden monimuotoisuus ja erilaiset tarpeet on tärkeä huomioida. Kirjaston palvelut ovat saatavilla matalalla kynnyksellä kaikille ja kaikkialla.

## 3. Tulevaisuuden osaaminen

*Kirjastolaiset ovat sivistyksen fasilitaattoreita! Tulevaisuudessa erityisen tärkeitä taitoja ovat ihmisten kohtaaminen eri kanavissa, viestintä ja vuoropuhelu sekä monialainen yhteistyö. Uusimman teknologian hyödyntäminen vapauttaa aikaa kohtaamisille.*

Kirjasto on todellinen monitaustaisen monitaiturin unelmatyöpaikka.

# Strategiakauden tavoitteet

PIKI-kirjastojen toimintatapojen kirkastaminen ja yhteistoiminnan keskeisten asiakirjojen päivittäminen ovat strategiakauden olennaisia päämääriä. Strategiakauden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yksimielisyyttä yhteistoiminnan suunnasta.

PIKI-kirjastojen strategiakauden tavoitteet ovat:

- Tuemme kaikenikäisten monilukutaitoa.
- Juurrutamme demokratiatyön osaksi PIKI-kirjastojen toimintaa.
- Hyödynnämme uusinta teknologiaa.
- Lisäämme PIKI-kirjastojen palvelujen näkyvyyttä kuntalaisten arjessa.
- Parannamme palvelujen saavutettavuutta kaikille asiakkaille.
- Osallistamme asiakkaita palvelujen suunnitteluun.

Kehittämistoimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi kuvataan PIKI-kirjastojen toimintasuunnitelmassa 2024–2028.